

Stavers Krantsie Jaargang 32: 3, November 2016, blz. 38 ev: Staverse Molens. Gebruikte bronnen: (resolutieboeken, proclamatieboek, recesboek, belastingkohieren afkomstig uit het Oud Archief en het Nedergerecht van Stavoren).

27-02-1663 Teke Japckes en Olphert Rinckesdr el, burgers binnen Sta b.b. en c. huijsing, schuire en stede int NWQ, bij Garrijt Jansz bewoont..hebbende de Gortmuelen ten suijden en de proclamanten selffs ten noorden te naesten ... streckende de voorgens stede voor van de oude Karckstraet tot achter op de stads Zedijck, bezaart met xij stvr pacht de stad Stavoren compterende en mette gerechticheyt van t 4 stvrs pachtsom uitte **lijnbaen**, gecoft van Garrijt Jans .. voor de som van 188 gld fol. 67v.

22-01-1640 Men laet eenieder weten hoedat de Kerckeraedt der gereformeerde gemeente in Stav praesenteren met consent ... brandende keerse... meest biedende... huijsing, schuire en setde NWQ.., thans bij Hendrick Puttman bewoont en gebruickt wordt, hebbende de **Gortmuellen** te suijden en de proclamanten in qlt huijsingen te noorden te naesten, streckende ... vooruijt de halve oude karckstraet tot achter aen Remmert Baerns aerfft alhier .. So wie daer gadinghe heeft mach hem ver voeghen ter plaetse alwaer men bij openbaere tromslach ende verroeping een yder sal doen vercondighen ende en en verre ijdements hen ev tegens ged mochte opperen .. enz fol. 154v.

19-08-1640 Douwe Sijmonsز oude burgemeester in Stav en Sibbel Folckertsdr el b.b. en c. op seecker huijsing en stede genaempt de **Gorterije**, staende ne gelgen int NWQ deser stede, hebbende Hendrick Putmans ten noorden te naesten, steckende de genoemde stede voor van de halve oude Karckstraet tot achter aen de Stadts Zedijck mett all tgene daer oppe aerd spijcker ende nagelvast staet .. beswaert drie car gld thien stvrs pacht de Stadt Stav compererende, welck de proclamanten daerop sullen goed en draegen. Gecoft van Pieter Joost en Trijen (Thien ?) Itties el .. voor drie hondert en tweendartich car gld. ..fol. 170.

27-10-1661 Arien Geerts, Stoffer Everts ende Gerloff Wijbes als pachter en participanten vant gemael impositie der voors stede cum fenntnis in dier qlt impetrant op en tegen Michel Jansen, Pijter Douwes en Hilbrant Diorres cum socijs als Mollenaer en participanten vande **Nieuwe Mollen** ten Noorden buijttten voors stedt gedaagde... (fol. 244v).

29-08-1639 Thijs Alberts ende Stijn Oleffsdr el voor twee derde parthen ende Sibbel Tziernes naegelaetene wedu van wijlen Garrijt Saeckles voor de derde parth en alst t'seamen b.b. en c.op seeckere ledige plaetse mette steckettinge aldaer gelegen op het NOQ ... hebbende het Groenlants packhuijs te westen ende Harmen (M) Wijeckleburgh ten oosten te naesten .. voor uijttet halve Diept tot achter opte roijninge van **de wech naede muelen** wesende de stede beswaert met 4 gld jaerlijckse pachte de aerfggen van Dirck Dircks compereren welcke de proclamanten daer oppe sal goed en draeghen. Gecoft van Frerick Hendricks en met mede raed en consent van Holck Willems sijn moeder en in dese mede vast staende voor de andere mede aerff genaemen van w: Hendrick Vrijdag voor 55 gld. .. fol. 148v.

10-02-1647 fol. 265 links Februari

Andries Ruerts en Trijn Lourens echtel. wonende binnen Stavoren begeren boden & consent op seeckere huijs & stede sampt **Gorterij** staende en gelegen op't Zuid buijttten d'Oude Stads Poort hebbende Jacob Tzalinghs ten Oosten & Hessell Reijners ten Westen naesten streckende voor vanden halve Zijlroede tot achter aen de steyster met achter een vrije uitgangh met alle 'tgene Daerop aerd spijcker & nagel vast is sampt vordere annexen & toebehorende gerechticheden & voorts met alle gereedschappen tot d'gorterij behorende, geen vandien uitgesondert & den vercopers daerbij zijn compererend als ook een peerd & kar Daerbij sijnde beswaert met twee cargls. Jaerlyx grond pacht Bartel Sibles

competierend Daersij gecocht hebben van Arien Cornelijs & Durckjen Hendrix echtel. burgers binnen d'voors Stede voor d' somma van 625 CG vrij gelt luidende coopbr. Daeraff zijnde huijden den 27 Januarij 1647 d. 1ste proclamatie, den 3 Febr. 1647 d. 2 proclamatie d' 10 Februarij 1647. Fiat Consent op de Copers.

24-02-1636 Jacob Everts ende Syouck Pieters el tot Stav b.b. en c. twee ledige plaetsen mette annexen vandien opt Suijdt Eijnde hebbende Evert Albertsdr van wegen haer kynderen en mette de **Mullenaers huys** mette plaetse ten oosten, ..., vooruit de halve Zijlroude tot achter opt Stadsvestinghe, ... Gecoft van Jaytzie Hilbarnts, burger deser stede ... voor 100 gld.. fol. 112v.

03-02-1636 Seyrck (?) Syrcks en Tied Eijpes wonenden binnen Stav b.b. en c. twee leghe aerven ofte plaetse gelegen opt suijsd bij ofte omtrent de **Suijder Muelen**, hebbende **t Muellenaers huijs** en stede ald ten oosten Simon Abbes (of Alberts) noie libeto..um (?) ten noorden te naesten ... vooruijt de halve Zijlroede tot achter aen de stads vestingh opt so verre t steluinhe (?) haer vercopers ..de also soude mogen competeren. Gecoft van Taed Olpherts wed van w: Jacob Claes voor de som van 61 car gld. (Janthyen Hilbrants als naest bloet vande vercopers verpelt en besett het nijaer vande proclameerde aerven, praesenteeren de nopens neffens sijne verschott en ra... (?) te converteren (?) voor .(?). onder gangh.) fol. 109v.

09-05-1638 Jacob Willems ende Trijn Jacobsdr el. burgers binnen Stav b.b. en c. huijssing en stede staende en gelegen 't Suijdt Buijten de oude Stadspoorte binnen dese Stede welcke thans bij de proclamanten bewoont en gebuijckt wordt, hebbende Jacob Everts cum uxore huisinghe en stede ten westen te naesten, streckende vooruijt de halve Zijlroede tot achter aen sijn gerechtigheid als dan wesene de beswaert met 2 car gld jaerlijkse pacht de aerffgenaemen van w: Allert Allerts competeren die de copers sullen goed en draghen.. Gecoft van Trijn Pieters weduwe van w: Sijwert Bartles voor 500 car gld. De gld tot xx stvrs des dat het **gereetschap van de Gortmuelen** als oock het peert van de ..voors somme en gecom prehendeert en begeren is... enz fol. 131.

Resolutieboek nrs. 15-17, 1610-1670 50

1640: blz. 44, 45

Burgemrs, schepenen ende raedt der stadt Stavoren op ten raethuijse vergaedert wesende, verclaeren mits desen, dat also den **suijder mullen** metten huijsinghe cum annexis

den onpartijdighe mannen de stadt toe getaxeert waere ter somma van 3175 ld. Ende aengemerckt hebbende dat de stadt om de muelen cum annexis te behouden niet profijttelijcken maer schaedelijck te wesen, oock mede in consideratie genomen de redenen voorgaende mett Thijs Alberts, Baernt Baernts ende Eijpe Tziercx, alle burgers deser onser stede, gevallen dat bij aldien de stadt de muellen tot taxatie aen hen mochte nemen, dat in alsulcken gevalle sij luiden de stadt ofte de burgemrs soude daeraff ontheffen. Ende om welke motiven dan ist dat wij burgemrs den voorgemelte Thijs, Baernt ende Eijpe den voorschr. **suijdermullen** metten huijsinghe, stedt ende plaetse daertoe behorende bij provisie wederom opdraeghen ende als eijghen toestaen hebben ende dat alles so goet ende quaet, groot ende cleijn als d' selvighe de stadt toegetaxeert is. Ende dat op gelijkke somma van 3175, mitsgaders de costen daerover gevallen. Also dat de stadt daeraff cost ende schadeloos sal werden gehouden.

Alle "t welcke de voorschr. Thijs Alberts, Baernt Baernts ende Eijpe Tziercx op ten raethuijse praesent sijnde, geaccepteert hebben.

Belovende oock mede de voorschr. stadt in "t geheel daeraff te bevrijen ende indemneren onder verbant haeren goederen ende submissie van alle gerechten. Aennemende ende belovende oock mede wij Thijs, Baernt ende Eijpe van nu voortaan alsulcke ordre op "t

maelen van de graenen te stellen dat een ijegelijck backer aen de burger sampt een ijderen mensch daeraen een goet benoeghen sullen hebben ende daerinne te achtervolghen **"t oude spreekwoord ende gelijk men seijt: die eerst compt die eerst maelt.**

Ende bij faute van dien dat so wanneer neffens "t selvighe enighe wettelijcke clachte mochte voorcomen, so beloven sij de selvighe mullen cum annexis wederom de stadt tot taxatie te laeten volghen. "t Welcke sij in alsulcken gevalle nu voor alsdan, dan voor alsnu beloven t"achtervolghen, alles onder verbant, submissie ende reale executie als voorschr. "t Oirconde ende waere kennisse hebben Thijs Alberts, Baernt Baernts ende Eipe Tziercx desen benefens de praesiderende ende naest praesiderende burgemr vertiejckent.

Huijden den 3e feb. 1640.

Hierna (fol. 46 t/m 50 zonder datum) een reglement voor de molenaars, dat Thijs Alberts, Eijpe Tziercx en Baernt Baernts voor zichzelf en samen met de andere bakkers hebben opgesteld.

Als molenaar op de **zuider molen** wordt Arien genoemd. Andere molenaars zijn Jan en Reiner. (NB: **Jan Jelles, molenaar (Resolutie 1640)???**)

De molenaars zijn verplicht iedere dag langs de bakkers te varen om te horen of ze iets van of naar de molen moeten brengen. Verder veel boetebepalingen als de **molenaars** hun werk niet goed doen of niet op tijd malen, bijv. omdat ze dronken zijn. Voor het opleggen en innen van boetes en het zoeken van een vervanger voor een nalatige **molenaar** moet de olderman worden ingeschakeld.

NB: Jaytie Hilbrants Molenaar, overl. voor 1640 getr. met Fokel Jelles. Zij was een zuster van Jan en Reinier Jelles. Jaytie Hilbrants had verscheidene percelen in het Suydendt naast de **Zuider Gortmolen**, tussen de Zuiderzijl ende Stadsvesting. Zie procl. 17, 112. Weeskamer 1640: RAF 13-36 nr. 24 p. 378: 25 mei 1640, weesboek Staveren, "Rinner en Jan Jelleszonen, gebroeders, sampt Floris Garrytsz, voor mij Douwe Douwes, nu in tijden presiderende burgemeester en Frans Eikema, secretaris, ...verschenen, verclaren te accepteren het curatele tot en over wijlen Jaytie Hilbrants en Fokel Jellesdr, in tijden echtelieden,weeskynderen".

10-02-1641 Baernt Berntsz Kruse ende Trijn Jansdr el (in de kantlijn:) Eijpe Tzierx (?) en His Syttiesd ende Reijner Reijnerts en Rick ? Thijsdr echtel **muellen**(aars ?), burgers in Stav b.b. en c.... een huijsing en stede int SOQ .. welke thans bij Willem Jans Wenier bewoont en gebruijck werdt, hebbende het Gasthuijs ten noorden ende Sijmen Reijners ten suijden ... vooruijt de halve Dubbele straet tot achter de halve oude stadtsgracht Vrij van pacht, Gecoft vande Gasthuijsvoochden in Staueren mett consent en toestemminghe van de burgemeesteren en vroetschap aldaer voor de somme van vier hondert en xiiij (414) car gld .., fol. 175.

29-07-1650 Thonis Gatties, Niclaes Polman, Fettie Gatties en Aleff Hessels, pachters en **participanten van het gemaal** binnen de voors stede cum annexis ter eenre en Allert Reynerts brouwer ter andere zijde omtrent 1 uyre op de middach persent de wachtmeester Jan Freerx en de Fedde Hendrik stadsbode, peijlinghe hadde gedaen aende **Suijder Meulen** en ten huijse van de Brouwerij van de gedaagde nae luyt bij gaest (?) extrack uijt het peijl boeck met A quoteert. Ende asldaoen be... die na luyt de opteekeninge doo tot en op de meulen als inde brouwerij voornoemt in welke brouwerij doen geen gemalen mout bevonden werden en oock d knechts verclaerde d.. en ged goed waren dat de gedaagde op de 6 febr voors te collectboeck hadde aengegeven vier sacken moet op die **Suijder Meulen** na Luyt het Collectboeck en bij guest extracht met B quoteert sonder maar nu ware alsoo dat de impetrant seeckel (?) bewust waren datter meerder goederen ter maulen waare gebracht aen te collectboeck ware aengeteekent gelt daechs en maels dick werden gedaen en als noch die volgens hadde versocht aen de presideren

burgersr Willem Allerts om voorts na gedane peilingen in de brouwerijn vert sitatie noijt te doen op ter geen gemalen moet befonden mochte werden en als ter plaetse met de wachtmeester en bode voors comer werden bij de impetrant versocht ommem te mogen ondersoecken dien t gene bij de gedaagde niet weredn geweijgert, doen alle ins op en neder mede gaest verclaarde dat het gemaelen mout in zijn huise waren (fol. 126, vervolg fol. 126v) dies onaengesien alle diligentie diende dese mette enz enz... (vervolg tot en met foll. 131).

03-07-1650 Thonis Gatties, Nicolaes Polman, Fettie Gatties en Aleff Hessels pachter en **participanten van gemael** deser stede cum annexis ter eenre en Jan Pieters bureger en Mollenaer ter andere zijde ... fanouts omtrent 5 a 6 uije eijnde gegaen ten huijse te nade meulen van de gedaagde een peijlinge te doen .. granen en geoden op de Suijdermeulen ..(fol. 131, vervolg tot en met fol. 134v).

Molenaars noorder korenmolen (aan de haven)

Bron: reeekohieren

1713 nr. 55 Pieter Philippus. Huis en rogmolen, taxatie f 48

1717 nr. 109 Pieter Philippus, Huis en rogmolen, taxatie f 48

1724 nr. 69 Pyter Philpis, Huis en rogmolen, taxatie f 36

1728 nr. 68 Philippus Pyters, nu Haytie Backer, Huis en rogmolen, taxatie f 48

1735 nr. 67 Hidde Rienx, Huis en Rogmolen, taxatie f 41

1740 geen huis en rogmolen vermeld.

1750 nr. 67 Jan Jelles Hollander, Rogmolen en woning.

1765 nr. 67 Idem (zie verder website bij: Handel).

Alef Hessels, molenaar.

14-05-1651 Aleff Hessels cum socijs **Molenaar** tegen Sioerd Piebes cum socijs pachter vant gemael gedh.. (fol. 141).

Jan Pieters, molenaar.

09-12-1635 Van wegen de Procureur Fiscaal ratione officij Impt en de en renen.f., ter ener op ende tegens Jan Pieters **Muller** ged. ende contra ..oo..eerde ter andere sijde. T. voorsegde rechte op alles rijpelijk . . Jan Pieters in gel.bede ..fol.8.

13-01-1644 Hepcke Wybrants pachter van de impost vant gemael deser stede met de gaerleggende vandien vanden 9^e nov 1644 tot de laatsen april 1645 verleden voor hem en deser vertanger (?) Hottie Agges, Johannes Jans, Wble Wybes s Britsma en Assuerus Vogelsangh sijn met socij paticipanth van dese voor simpositie inder qlt impetrant van dese aan de eene en Jans Pijters **Mollenaar** burger deser stede gedaagde aen de andere sijde ...(fol. 88v).

17-10-1647 Jan Pijters **Molenaar** .. tegen ende Simen Sierx cum socijs inst ...ebbende voor Dirck Hannes cum socijs (fol. 97).

06-12-1637Jan Pieters **muller** ende Meijncke Aettesdr el binnen Stav b.b. en c.huijs en stede staende en gelegen in de Cloosterstraete in't NOQ, thans bij Griet Jacobs bewoont... hebbende Jan Symons ten oosten ende Graete Allerts ten wesen Vooruijt de halve Diept tot achter aen Sytts Reijners appelhoff Als bij Griet voorsegt t'selve met haer kynt bij w: Meijnert Reijners in echte geprocreert soude moghen competeren, Gecoft van Griet Jacobsdr voor haer en ... haer kynt bij Meijneret Reijners geprocreert . voor 325 gld. (kantlijn: Gale Hamckes in qlt verspiert nopens ... Jan Sijmens .. verspiert nopens Sypck (?) Jans verspieert ... haer copers. Pieter Sijmens ... verspiert.. Rinck? Galthijes verspiert...) fol. 126.

17-10-1647 Jan Pijters **Molenaer** .. tegen ende Simen Sierx cum socijs inst ...ebbende voor Dirck Hannes cum socijs (fol. 97).

30-05-1649 Hepcke Wybrants Britsma cum socijs impt ter eenre en Jan Pieters **Molenaer** gedh ter andere zijde...(fol. 115).

04-07-1649 Hepcke Wibrants Britsma cum socijd impt contra Jan Pieters **Molenaer** gedh ter andere zijde... (fol. 116).

03-07-1650 Thonis Gatties, Nicolaes Polman, Fettie Gatties en Aleff Hessels pachter en **participanten van gemael** deser stede cum annexis ter eenre en Jan Pieters burger en **Mollenaer** ter andere zijde ... fanouts omtrent 5 a 6 uije eijnde gegaen ten huijse te nade meulen van de gehd een peijlinge te doen .. granen en goeden op de **Suijdermeulen** ..(fol. 131, vervolg tot en met fol. 134v).

08-05-1661 Pijter Douwes Brouwer, Andries Hendricx voor hem en verfanger de persoon van Teunis Gatses als pachters en participanten vant gemael impotitus en verso stede cum annexis en diende als aenbrengers in dier qlt impts en Tijts Allerts cum socio als eygenaers vande **Suijder Coornmeulen** gedh... (fol. 240v).

Reeelkohier 1713, nr. 204: P.P. de Jong. **Rogmolen** staat ledig.

17-02-1632 Pieter Joostz en Tiedt (Trien?) Maes dr., el wonende binnen Stav b.b. en c.. een en twintich voet ledige plaets off aerff op het Noordeijnde op de **Mullen warff** hebbende de stadt voors alhier ten noorden en Jelle Wouters ten oosten ... voouit de halve Diept tot achter aende steckettinghe van Jelle Wouters voors. .. gecoft van Aryen Cornelis en Dirckthien el voor de som van een hondert en t'negentih car gld., fol. 43v.

29-08-1639 .. voor uijt tet halve Diept tot achter opte roijninge van **de wech naede muelen** wesende de stede beswaert met 4 gld jaerlijckse pachte de aerffgen van Dirck Dircks competeren welcke de proclamanten daer oppe sal goed en draeghen. Gecoft van Frerick Hendricks en met mede raed en consent van Holck Willems sijn moeder en in dese mede vast staende voor de andere mede aerff genaemen van w: Hendrick Vrijdag voor 55 gld. .. fol. 148v.

27-02-1663 Teke Japckes en Olphert Rinckesdr el, burgers binnen Sta b.b. en c. huijsing, schuire en stede int NWQ, bij Garrijt Jansz bewoont..hebbende de **Gortmuelen** ten suiijden en de proclamanten selffs ten noorden te naesten ... streckende de voorgen stede voor van de oude Karckstraet tot achter op de stads Zedijck, bezaart met xij stvr pacht de stad Stavoren compterende en mette gerechticheyt van t 4 stvrs pachtsom uitte **lijnbaen**, gecoft van Garrijt Jans .. voor de som van 188 gld fol. 67v.

advies door op sijn parten sal werden gedaen 24-2-1632.), fol. 44v.

10-02-1641 Baernt Berntsz Kruse ende Trijn Jansdr el (in de kantlijn:) Eijpe Tzierx (?) en His Syttiesd ende Reijner Reijnerts en Rick ? Thijsdr echtel **muellen**(aars ?), burgers in Stav b.b. en c.... een huijsing en stede int SOQ .. welcke thans bij Willem Jans Wenier bewoont en gebrueckt werdt, hebbende het Gasthuijs ten noorden ende Sijmen Reijners ten suiijden ... vooruijt de halve Dubbele straet tot achter de halve oude stadtsgraft Vrij van pacht, Gecoft vande Gasthuijsvoochden in Stauerer met consent en toestemminghe van de burgemeesteren en vroetschap aldaer voor de somme van vier hondert en xiiij (414) car gld .., fol. 175.

17-10-1644 fol. 229 rechts

Hendrick Douwes zn. & Taed Rienx echtel. burgers & bierstokers der Stede Stavoren begeren boden ende consent op de gerechte vierdepart van **seeckere Kruijdmeullen** metten huijsinge ende landen sampt alle gereetschappen & annexen vandien, staende & gelegen op't Suijd oost van Stavoren buijtten den Poort aldaer, wesende int geheel

beswaert met thien Floreen Lants lasten int voors. Stede register schietend, mitsgaders metten belastinge omme continueel tot dienste & gerief vande Stad Stavoren te moeten houden sestien halff Vaeten kruid om bij gelegenheid gebruijckt te mogen worden des betalen de Wardije vandien als oock den Uitgravinge van zoden tot het lant schaps Dijck van noden & dat voorts mett alle actien gerechticheden & belastinge vandien, alles soo goed & quaed, groot & cleijn als de Vercopers aldaer 't hebben mogen competeren als mede de vierdepart vande capitale alwaerden Muelen mede ged..? Daer sij gecocht hebben van d'old Burgemr. Douwe Hendrix Schilsma ende Jaeij Allerts echteluiden

Verfmolen resolutie

11 - 4 - 1645. Marten van der Wolff en Jan Arisen Cromholt, burgers van Medenblik, vragen mede namens hun compagnons voor 25 jaar octrooi om in Stavoren een **molen** te mogen bouwen om west Indisch verfhout te breken. De raad staat dit toe en zal hen helpen om de beste plaats te zoeken en zal gedurende deze jaren niemand anders dit octrooi verlenen. Resolutieboek nrs. 15-17, 1610-1670 fol. 55 .